

European Social Innovation Campus

RAPPORT OVER METHODOLOGIEBEPALING

Medegefinancierd door de Europese Unie. De geuite opvattingen en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of het Uitvoerend Agentschap voor onderwijs en cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch EACEA kan hiervoor verantwoordelijk worden gehouden.

Feitenblad over deliverable

Projectnummer:	101111846
Acroniem van project:	ESIC
Projecttitel:	European Social Innovation Campus

Titel van deliverable:	D2.1 Rapport over methodologiebepaling			
Werkpakket:	WP2			
Taak:	T2.1	Duurzame	samenwerking	voor
	vaardigheidsontwikkeling			
Type:	R – Document, rapport			
Verspreidingsniveau:	PU – Publiek			
Versie:	1			
Leverdatum:	26/02/2024			
Trefwoorden:	#methodologie #vaardigheidsontwikkeling			
Abstract:	De European Social Innovation Campus (ESIC), die zich aansluit bij het Pact for Skills on Proximity and Social Economy, draagt bij aan de uitdaging om jaarlijks 5% van de beroepsbevolking en ondernemers in de sector bij te scholen en om te scholen om de groene en digitale transitie in de sociale economie aan te pakken door sociale innovatiecapaciteiten te stimuleren. De Alliantie brengt hoger onderwijs en beroepsonderwijs en -opleiding, organisaties en ondernemingen in de sociale economie uit verschillende Europese landen en actoren op Europees niveau samen.			
Hoofdbegunstigde:	Hogeschool Odisee			
Auteurs:	Philippe Eiselein, Bram Oers, Dries Couckuyt			

De ontwikkeling van een European Social Innovation Campus: de weg vooruit (februari 2024)

Inleiding

Sociale innovatie lijkt almaar belangrijker te worden in de huidige maatschappij, gezien de toenemende sociale en milieuproblemen waarmee die geconfronteerd wordt (Millard & Fucci, 2023). Maar hoe kunnen we dat verder ontwikkelen? Sociale innovatie verwijst naar de collectieve inspanningen en leerprocessen waarbij het maatschappelijk middenveld dringende maatschappelijke behoeften aanpakt en belangrijke sociale veranderingen bevordert (Edwards-Schachter & Wallace, 2017). Een van de bekendste soorten sociale vernieuwers zijn sociale ondernemers (Avelino et al., 2019), die worden geprezen voor hun nieuwe benaderingen en ondernemersgeest gericht op het oplossen van complexe maatschappelijke problemen terwijl ze zich blijven richten op financiële of commerciële doelstellingen. Hun rol als katalysatoren van verandering onderstreept het cruciale belang om hen uit te rusten met de nodige competenties om de uitdagingen aan te gaan die inherent zijn aan het aansturen van sociale innovatie (Eiselein & Dentchev, 2021).

Ondanks de erkenning van hun potentieel om zinvolle verandering teweeg te brengen, worden sociale vernieuwers vaak geconfronteerd met aanzienlijke hindernissen, niet alleen bij het ontwikkelen van hun activiteiten, maar ook bij het vergroten van hun impact in de loop van de tijd (Seelos & Mair, 2017). Een van de onderliggende problemen heeft te maken met het verwerven, onderhouden en aanscherpen van de vaardigheden en kennis die nodig zijn voor hun ambitieuze inspanningen. De complexiteit van maatschappelijke problemen, gekoppeld aan de dynamische en soms paradoxale aard van sociale innovatie, vereist een uitgebreide reeks vaardigheden die zowel in het individu als in het team of de organisatie aanwezig moeten zijn. Er is echter een gebrek aan gestructureerde onderwijstrajecten en ondersteuningsmechanismen binnen hun ondersteunende ecosysteem, en we kijken vooral naar de specifieke belanghebbenden van instellingen voor hoger onderwijs (IHO's).

IHO's krijgen steeds meer erkenning voor hun rol in het stimuleren van sociale innovatie via onderzoek, onderwijs en maatschappelijke missies (Altbach, 2008; Jaeger & Kopper, 2014). Er is een merkbare uitbreiding van de competentiekaders en cursussen die zich richten op

ondernemerschap en duurzaamheid (Otten et al., 2022), wat een groeiende institutionele betrokkenheid weerspiegelt bij het koesteren van de volgende generatie sociale vernieuwers. Toch brengt deze wildgroei aan onderwijsaanbod ook uitdagingen met zich mee. De diversiteit aan conceptuele en educatieve kaders is weliswaar verrijkend, maar kan het landschap ook gecompliceerd maken en mogelijk de effectiviteit van ondersteuning voor toekomstige sociale vernieuwers belemmeren. Bovendien onderstreept een onevenwicht in de competenties die binnen academische curricula worden ontwikkeld, in combinatie met een schaars samenhangend cursusaanbod, de behoefte aan een meer geïntegreerde benadering van onderwijs in sociale innovatie (Bogdan, 2016; Gonzalez-Perez & Ramirez-Montoya, 2022).

Bijgevolg vereist het ontwikkelen van sociale-innovatiecompetenties niet alleen een inzicht in de behoeften van sociale vernieuwers, maar ook een afweging van de pedagogische benaderingen die het meest geschikt zijn voor het ontwikkelen van dergelijke competenties, evenals hoe dit aansluit bij zowel de marktdynamiek als de maatschappelijke eisen. Inzicht in alle drie de onderdelen zou uitmonden in een samenhangend en alomvattend rapport over de vaardigheidsstrategie voor onderwijs en leren op het gebied van sociale innovatie. Een dergelijke strategie moet er niet alleen op gericht zijn om sociale vernieuwers uit te rusten met een breed spectrum aan vaardigheden en kennis, maar moet ook een omgeving bevorderen die voortdurend leren en aanpassen ondersteunt.

Methodologie

De centrale onderzoeksvraag voor het project European Social Innovation Campus (ESIC) is te begrijpen hoe een sociale-innovatiecurriculum kan worden ontwikkeld, en dan met name in negen Europese landen in de vier jaar dat het project loopt. Een overzicht van alle verschillende papers en onderzoeksinspanningen (die momenteel gepland zijn) is te vinden in Tabel 1. Werkpakket 2 legt een stevige basis voor een dergelijke ontwikkeling door een uitgebreid gestructureerd literatuuronderzoek uit te voeren om beter te begrijpen welke competenties en kaders goed zijn ingeburgerd (of niet) in de relevante literatuur. We zochten naar Engelstalige, peer-reviewed artikelen in de databanken van Web of Science, waarbij we gebruik maakten van een holistische set zoektermen in titels, samenvattingen

en trefwoorden op het gebied van sociale innovatie, competenties en curricula. Deze zoekopdracht werd in verschillende rondes besproken door senior onderzoekers en academici en een panel van experts op het gebied van sociale innovatie. We hebben 450 artikelen geanalyseerd en een derde daarvan grondig gescreend. Deze grondig gescreende papers werden geselecteerd door te focussen op de tijdschriften met de hoogste impactfactoren, het grootste aantal publicaties, toonaangevende auteurs en vaak geciteerde papers. In een tweede fase zullen we onze SLR-benadering uitbreiden door een AI-ondersteunde zoekopdracht te gebruiken om competenties te ontdekken die over het hoofd worden gezien door gevestigde competentie- of pedagogische kaders voor onderwijs in sociale innovatie. Het gebruik van machine learning kan het leer- en screeningsproces automatiseren (Zhang et al., 2022) en dus de tijd en kosten voor het uitvoeren van uitgebreide SLR's verminderen, terwijl de academische nauwkeurigheid verzekerd blijft wanneer het juiste toezicht wordt toegepast (Atkinson, 2023; van Dijk et al., 2023).

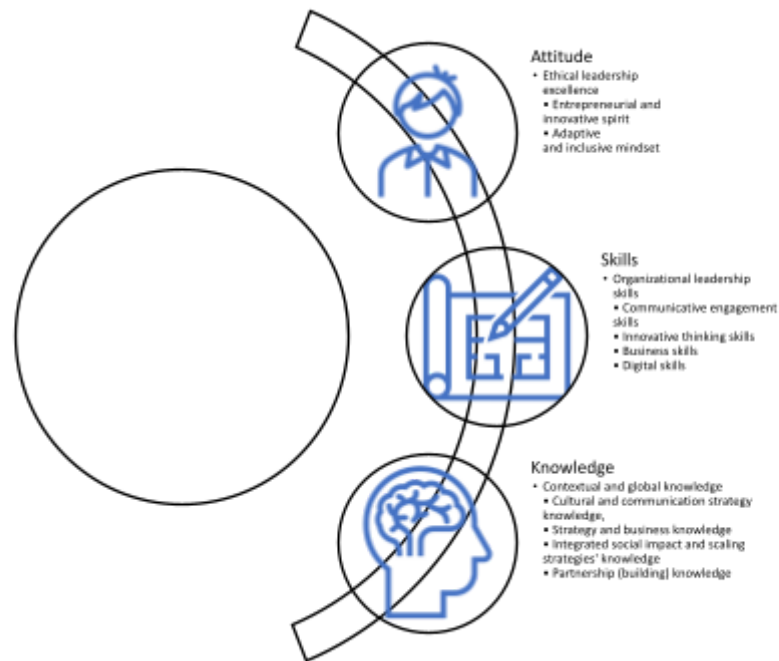
Bovendien heeft WP2 een holistische aanpak voorbereid om een overvloed aan expertise en inzichten te verzamelen over culturen en grenzen heen, door onderzoekscomités op te richten in vier Europese regio's en met 15 partners. Dit zal nuttig zijn voor verschillende papers en onderzoeksinspanningen, terwijl we een longitudinale, kwalitatieve en verkennende aanpak hanteren tussen 2024 en 2027. Op basis van ongeveer 60 half-gestructureerde interviews in 10 landen en vier Europese regio's, evenals 30 focusgroepgesprekken en 50 workshopsessies willen we inzicht krijgen in het implementatieproces van onderwijs in sociale innovatie. Deelnemers worden gerekruteerd via verschillende onderzoekscommissies, gericht op het verzamelen van experts op het gebied van sociale innovatie in het hoger onderwijs, de academische wereld of de overheidssector. Met een heterogene groep respondenten, vanuit een sociaal-cultureel perspectief, streven we naar primaire gegevens van hoge kwaliteit die verschillende perspectieven van sociale innovatie bestrijken. Interviews worden opgenomen met toestemming van de deelnemers en worden in hun moedertaal uitgevoerd door partnerorganisaties (wat het interviewproces vergemakkelijkt). De partners zouden verantwoordelijk zijn voor de vertaling van de transcripties van hun interviews, die daarna

gecentraliseerd zouden worden. Het interviewprotocol zou zich richten op drie thema's, namelijk 'sociale innovatie', 'curriculum' en 'competenties'. Naast de primaire gegevens zouden we ook zoveel mogelijk secundaire gegevensbronnen verzamelen om de bevindingen te trianguleren. Op een inductieve, iteratieve manier zou de theorie dan kunnen worden uitgewerkt. De focusgroepgesprekken zijn bedoeld om meer inzicht te krijgen in verschillende onderwerpen, zoals 'essentiële competenties', 'pedagogische benaderingen', 'ontwikkelingsproces en -vereisten' en 'marktdynamiek'.

Voorlopige bevindingen

Competenties

Het screenen van de relevante academische papers leverde een uitgebreide reeks bevindingen op met betrekking tot houdingen, vaardigheden en kennis die essentieel zijn voor sociale ondernemers als leiders in sociale innovatie. De literatuur bespreekt hoe ze kunnen handelen als effectieve en ethische leiders, terwijl ze een ondernemende en innovatief denkende geest behouden. Sommige papers wijzen erop dat sociale ondernemers inclusief moeten zijn en moeten kunnen samenwerken met een verscheidenheid aan maatschappelijke belanghebbenden, terwijl ze de juiste veerkracht en bedrevenheid moeten hebben om uitdagingen te overwinnen en hun weg te vinden in het complexe doolhof van sociale-innovatieprocessen. We vinden dat er een verscheidenheid aan organisatorische, communicatieve, strategische en innovatiemanagementvaardigheden nodig is in bepaalde lokale contexten, wat aangeeft dat er behoefte is aan de juiste culturele nuances en begrip binnen specifieke strategische bedrijfsbenaderingen. Verder vinden we dat expertise op het gebied van duurzaamheid en het ontwikkelen van partnerschappen van het grootste belang is voor sociale innovatie. Een algemeen overzicht is te vinden in figuur 1.

Figuur 1. Overzicht van de belangrijkste categorieën van sociale-innovatiecompetenties

Kaders

In de literatuur vonden we kaders die, alles bij elkaar genomen, ons kunnen helpen om ons begrip en de ontwikkeling van competenties die nodig zijn voor onderwijs en leren in sociale innovatie te vergroten. Wiek et al. (2011) introduceerden bijvoorbeeld sleutelcompetenties in duurzaamheid, met de nadruk op een kader voor het ontwikkelen van academische programma's. Dit kader benadrukt de integratie van kennis, denken en probleemoplossende vaardigheden op het gebied van duurzaamheid en bereidt studenten voor om complexe duurzaamheidsuitdagingen effectief aan te gaan. Lans, Blok, & Wesselink (2014) stellen een geïntegreerd competentiekader voor duurzaam ondernemen in het hoger onderwijs voor. Hun werk benadrukt de behoefte aan een onderwijsaanpak die kennis van duurzaamheid combineert met ondernemersvaardigheden. Ploum et al. (2018) denken eerder aan een gevalideerd competentiekader voor duurzaam ondernemerschap, waarin specifieke competenties worden geïdentificeerd die ondernemers nodig hebben om duurzame praktijken met succes te implementeren in hun ondernemingen.

Halberstadt et al. (2019) richten zich op het al doende leren van duurzaam ondernemerschap, waarbij ze pleiten voor een docentgericht kader voor 'service learning'. Deze benadering legt de nadruk op ervaringsleren, waarbij studenten zich rechtstreeks bezighouden met duurzaamheidsuitdagingen en zo hun ondernemerscompetenties vergroten. Foucrier & Wiek (2019) presenteren een procesgericht kader van competenties voor duurzaam ondernemerschap. Dit kader schetst de competenties die ondernemers nodig hebben om duurzame ondernemingen te ontwikkelen en te managen, waaronder systemisch denken, ethische reflectie en strategisch management. Diepolder, Weitzel, & Huwer (2021) bieden een systematisch overzicht van competentiekaders voor duurzaam ondernemerschap, waarbij bestaande kaders worden samengevat om kerncompetenties en hiaten in de literatuur te identificeren, met als doel de toekomstige leerplanontwikkeling te informeren.

García-González et al. (2020) bespreken sociaal ondernemerschap als een transversale competentie, waarbij een beoordelingsinstrument wordt uitgewerkt en gevalideerd in de universitaire context. Hun werk ondersteunt de integratie van onderwijs in sociaal ondernemerschap in verschillende disciplines. Sáenz & López (2015) onderzoeken competenties voor sociaal ondernemerschap (COEMS) door middel van universitaire opleidingsprogramma's in Ibero-Amerika en benadrukken het belang van het ontwikkelen van specifieke competenties voor sociaal ondernemers binnen het hoger onderwijs. Sánchez-Hernández & Maldonado-Briegas (2019) onderzoeken duurzame ondernemende cultuurprogramma's die sociale verantwoordelijkheid bevorderen in een Europese context. Hun onderzoek onderstreept de rol van onderwijsprogramma's bij het bevorderen van een cultuur van duurzaam ondernemerschap en sociale verantwoordelijkheid onder studenten.

Referenties

- Altbach. (2008). *The complex roles of universities in the period of globalization*. 5–14.
<https://upcommons.upc.edu/handle/2099/8111>
- Avelino, F., Wittmayer, J. M., Pel, B., Weaver, P., Dumitru, A., Haxeltine, A., Kemp, R., Jørgensen, M. S., Bauler, T., Ruijsink, S., & O’Riordan, T. (2019). Transformative social innovation and (dis)empowerment. *Technological Forecasting and Social Change*, 145(May 2017), 195–206. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.05.002>
- Edwards-Schachter, M., & Wallace, M. L. (2017). ‘Shaken, but not stirred’: Sixty years of defining social innovation. *Technological Forecasting and Social Change*, 119, 64–79.
<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.03.012>
- Eiselein, P., & Dentchev, N. A. (2020). Managing conflicting objectives of social enterprises. *Social Enterprise Journal*, 16(4), 431–451. <https://doi.org/10.1108/SEJ-03-2020-0015>
- Foucrier, T., & Wiek, A. (2019). A process-oriented framework of competencies for sustainability entrepreneurship. *Sustainability*, 11(24), 7250.
- González-Pérez, L. I., & Ramírez-Montoya, M. S. (2022). Components of Education 4.0 in 21st Century Skills Frameworks: Systematic Review. *Sustainability*, 14(3), 1493.
<https://doi.org/10.3390/su14031493>
- Jaeger, A., & Kopper, J. (2014). Third mission potential in higher education: measuring the regional focus of different types of HEIs. *Review of Regional Research*, 34(2), 95–118.
<https://doi.org/10.1007/s10037-014-0091-3>
- Lans, T., Blok, V., & Wesselink, R. (2014). Learning apart and together: Towards an integrated competence framework for sustainable entrepreneurship in higher education. *Journal of Cleaner Production*, 62, 37–47.
- Millard, J., & Fucci, V. (2023). The role of social innovation in tackling global poverty and vulnerability. *Frontiers in Sociology*, 8. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2023.966918>
- Otten, R., Faughnan, M., Flattley, M., & Fleurinor, S. (2022). Integrating equity, diversity, and inclusion into social innovation education: a case study of critical service-learning. *Social Enterprise Journal*, 18(1), 182–200. <https://doi.org/10.1108/SEJ-11-2020-0101>

Ploum, L., Blok, V., Lans, T., & Omta, O. (2018). Toward a validated competence framework for sustainable entrepreneurship. *Organization & Environment*, 31(2), 113–132.

Sáenz, N., & López, A. L. (2015). Las competencias de emprendimiento social, COEMS: Aproximación a través de programas de formación universitaria en Iberoamérica. *REVESCO. Revista de Estudios Cooperativos*, 119, 159–182.

Sánchez-Hernández, M. I., & Maldonado-Briegas, J. J. (2019). Sustainable Entrepreneurial Culture Programs Promoting Social Responsibility: A European Regional Experience. *Sustainability*, 11(5), 1405.

Seelos, C., & Mair, J. (2017). Innovation and scaling for impact: How effective social enterprises do it. Stanford university press.

van Dijk, J., Zhang, Q., & Sousa, S. C. (2023). Employing AI in sustainability research: Opportunities and challenges. *Journal of Artificial Intelligence Research*, 68(1), 455–489.

Zhang, L., Li, N., & Chen, P. (2022). Machine learning for sustainability: A new facet of environmental science. *Data Science for Sustainability*, 4(3), 77–88.

Tabellen

Titel	Methodologie	Theoretische benadering	Doel conferentie	Verwachte indiening bij het tijdschrift
Vormgeven aan de toekomst van onderwijs in sociale innovatie: Een systematisch literatuuroverzicht van competentiekaders	Gestructureerd literatuuronderzoek	Competentie gerichte onderwijstheorie Sociale-innovatietheorie	International Association of Business & Society (IABS) - EMES International Research Network (EMES)	2024
Verbreden van horisonten op het gebied van onderwijs in sociale innovatie: wat machine learning te onthullen heeft		Kader voor gegevensgestuurde besluitvorming	Regionale wetenschapsdialo- gen voor vrede en duurzame ontwikkeling (ERSA)	2025
Huidige competentiekloof voor sociale innovatie in Europa	Kwalitatief onderzoek, half-gestructureerde interviews (+/- 60 interviews; 30 deelnemers aan focusgroepgesprekken)	Sociale-innovatietheorie Institutionele theorie	Internationale conferentie voor onderzoek naar sociale innovatie (ISIRC)	2025
Europese stand van zaken op het gebied van onderwijs in sociale innovatie		Vergelijkende onderwijstheorie		2025
De pedagogische evolutie van onderwijs in sociale innovatie in Europa		Sociale leertheorie		2025
De Europese marktdynamiek van sociale innovatie	Kwantitatief onderzoek (gebaseerd op een jaarlijkse enquête uitgevoerd tussen 2024-2027)	Institutionele theorie Territoriale kennisdynamiek	Academie of Management (AoM)	2027

Tabel 1. Publicatiestrategie voor ESIC-onderzoek